

Шевченко Наталія

к.і.н., старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ АГРАРНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДОВІ УКРАЇНИ

Процеси модернізації освітньої діяльності в контексті формування єдиного європейського освітнього і наукового простору висувають до вищої аграрної освіти України нові вимоги та завдання, виконання яких повинне забезпечити якісну теоретичну, поглиблену практичну та належну духовно-моральну підготовку майбутнього фахівця.

Протягом тривалого часу в системі аграрної освіти домінуючою лишалася навчальна функція, але нині зростають вимоги не лише до професійних, а й до особистісних якостей фахівців-аграріїв.

Сучасний етап розвитку суспільства потребує особливої уваги до формування духовної сфери випускника вищої аграрної школи. Сьогодні як ніколи вимагається створення умов для прояву вільної, творчої і моральної особистості, яка володіє інтелігентністю у повному об'ємі її класичних якостей. Становлення такої особистості можливе тільки при збереженні й відродженні духовно-історичних цінностей своєї країни, пріоритетного розвитку культури, науки й освіти як необхідних джерел прогресу суспільства з гарантованим майбутнім.

У педагогічній науці і практиці достатньо ґрунтовно доведений закономірний зв'язок навчання і виховання в усіх закладах освіти. Серед дослідників даного питання А. Бойко, В. Давидов, В. Сухомлинський, Д. Ельконін, І. Бех, І. Харламов та ін. Переважна більшість авторів стверджують, що виховання основна функція навчання, відповідно навчання – це засіб або чинник виховання особистості.

Розбудова системи виховної роботи серед студентської молоді диктується соціальним замовленням держави, що зафіксоване в концептуальних положеннях Конституції України, Декларації прав людини, Закону України «Про вищу освіту», Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті тощо. На основі цих документів у вищих навчальних закладах розробляються Концепції навчальної та виховної роботи.

Пріоритетними напрямками в реалізації Концепції виховної роботи у вищих навчальних закладах на сьогодні є формування особистості, яка усвідомлює свою приналежність до українського народу, спрямована на втілення в життя української національної ідеї, виховання демократичного, антропологічного світогляду, яка поважає громадянські права і свободи, традиції народів і культур світу, а також національний, релігійний, мовний вибір кожної людини.

Міжнародна науково-практична конференція «Виклики соціально-орієнтованої економіки в євроінтеграційних умовах»

Для організації виховного процесу у вищому навчальному закладі створюється і функціонує відповідна інфраструктура: керівник вищого навчального закладу, заступник або проректор з виховної роботи, деканат, професорсько-викладацький колектив, ради з виховної роботи, профілактики правопорушень, заступники декана з виховної роботи, куратори студентських академічних груп, бібліотеки, гуртки, органи студентського самоврядування, колективи художньої самодіяльності, різного роду соціальні служби тощо.

Говорячи про суть роботи виховної інфраструктури вищого навчального закладу, слід визначити ті виховні засоби, якими в першу чергу мають оперувати керівники навчальних закладів, декани, куратори, викладачі та інші учасники навчально-виховного процесу. Серед них слід убачати сам заклад, його імідж, популярність, внутрішнє оздоблення, де виховну функцію виконують навіть стіни. Студент має пишатися із перебування і здобуття освіти в навчальному закладі, знати його історію, популяризувати, примножувати славу свого навчального закладу.

Вирішальним виховним засобом є слово і приклад викладача, його інтелігентність, солідність і впевненість, уміння непоказово зацікавити студентів змістом навчального матеріалу. Особливого значення набувають вступні лекції. Якраз вони мають бути об'єктом уваги відповідальних осіб за виховну роботу. Лектор-викладач є носієм так званої виховної інформації, яка непомітно живе у змісті його лекційного матеріалу. Зв'язок наукових знань із життям, переконливі життєві приклади суттєво коректують погляди і навіть переконання студентів. Разом із тим, у житті трапляються різні типи реагування вихованців на виховну інформацію викладача. Передусім це конструктивне та реконструктивне реагування, тобто, той щасливий випадок, коли вихованець сприймає виховну інформацію, включає її у зміст своїх стосунків, нарешті змінює певні свої позиції. Поряд із цим є пасивне, байдуже й навіть, конфліктне реагування, тобто, коли вихованець явно чи неявно відсторонює виховну інформацію, як ту, що суперечить його позиції. Такі випадки мають бути об'єктом уваги й реагування виховної інфраструктури навчального закладу або того чи іншого факультету [1].

Важливим виховним засобом вищої школи є студентський колектив, що розпочинає своє функціонування зі студентської академічної групи, продовжується студентським колективом курсу, факультету і навчального закладу в цілому. Виховна суть студентського колективу полягає в наданні можливості утвердити або переосмислити молодого людиною свій соціальний статус, в утвердженні чеснот і цінностей. Творче ставлення до навчання, прояв наполегливості (постійна готовність до занять, відвідування бібліотеки, зростаюча компетентність) завжди фіксуються в студентському колективі. Студент радіє успіху в навчанні, що формує основу його власної гідності. Успіх у навчанні має бути поміченим відповідними особами виховної інфраструктури ВНЗ [2].

Напря́м 3

«Досвід застосування та перспективи впровадження інновацій у вищій школі»

У вищому навчальному закладі на високому рівні повинна проводитись робота спрямована на розширення і поглиблення знань студентської молоді щодо прав людини і громадянина. Головне завдання цієї роботи – сприяти формуванню правового світогляду молоді, який включав би як систему теоретичних поглядів на права і основні свободи людини, так і відповідну життєву позицію, моральні та ціннісні орієнтири, ідеали, переконання.

Не менш важливим напрямком виховної роботи має бути формування інтересу в молоді до художньої літератури, класичної музики, театру, живопису, інших витворів мистецтва. Адже неможливо забезпечити належне виховання соціально свідомої людини, активного громадянина без ознайомлення його з історико-культурним надбанням свого народу, із всесвітньою культурою і внеском наших співвітчизників у її розвиток.

Система актуальних виховних завдань розкривається через такі напрями виховання: патріотичне, національне, розумове, моральне, естетичне, фізичне, трудове, економічне, правове.

У процесі теоретичного обґрунтування і пояснення природи виховання виокремлюють три основні парадигми. Парадигма соціального виховання (П. Бурд'є, Ж. Крапля, Л. Кро, Ж. Фурастьє) орієнтується на пріоритет соціуму у вихованні людини. Її прихильники пропонують корегувати спадковість за допомогою формування відповідного соціокультурного світу вихованця. Прихильники другої, біопсихологічної парадигми (Р. Галь, А. Медичі, Г. Міаларе, К. Роджерс, А. Фабр) визнають важливість взаємодії людини із соціокультурним світом і одночасно обстоюють незалежність індивіда від впливів останнього. Третя парадигма акцентує увагу на діалектичній взаємозалежності соціальної й біологічної, психологічної та спадкоємної складових у процесі виховання (А. Макаренко, В. Сухомлинський) [4].

Вищі навчальні заклади мають готувати свідому проукраїнську інтелігенцію, сприяти оновленню і збагаченню інтелектуального генофонду нації, вихованню її духовної еліти, примножувати культурний потенціал, який забезпечить високу ефективність діяльності майбутніх спеціалістів.

Цієї мети можна досягнути через:

- виховання майбутніх фахівців авторитетними, високоосвіченими людьми, носіями високої загальної, світоглядної, політичної, професійної, правової, інтелектуальної, соціально-психологічної, емоційної, естетичної, фізичної та екологічної культури;

- створення необхідних умов для вільного розвитку особистості студента, його мислення і загальної культури, через залучення до різноманітних видів творчої діяльності (науково-дослідницької, технічної, культурно-просвітницької, правоохоронної тощо);

**Міжнародна науково-практична конференція
«Виклики соціально-орієнтованої економіки в євроінтеграційних умовах»**

- збагачення естетичного досвіду студентів шляхом участі їх у відродженні забутих та створенні нових національно-культурних традицій регіону, міста, вищого навчального закладу; формування «Я – концепції» людини-творця на основі самоосвіти, саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення, моральної досконалості; пропаганду здорового способу життя, запобігання вживанню студентами алкоголю, наркотичних речовин, викорінення шкідливих звичок, зокрема тютюнопаління.

Отже, виховання студентів – процес творчий, зорієнтований на проблеми, пов'язані зі специфікою вищого навчального закладу, а тому необхідно використовувати нові підходи та інноваційні методи в процесі виховання студентської молоді.

Список використаних джерел

1. Антоненць М. Розуміння педагогічної майстерності студентами вищої аграрної школи / М. Антоненць // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 1 (46). – С. 51-64.
2. Бех І. Особистісно-зорієнтоване виховання: шляхи реалізації / І.Бех // Рідна школа. – 1999. – №12. – С. 13-16.
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология. – М., 2000.
4. Психологічні особливості виховної роботи у вищій школі / Директор Науково-методичного центру вищої освіти МОН України К. Левківський. Міністерство освіти і науки України – офіційний сайт [Електронний ресурс] .– Режим доступу до сайту : [ua.textreferat.com / referat – 10983 –6.html](http://ua.textreferat.com/referat-10983-6.html) – назва з титул. Екрану.
5. Свистун В. Управлінська компетентність фахівців-аграрників: сучасні тенденції та основні напрямки формування / В. Свистун // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2005. – №2. – С. 103-110.
6. Синельников В. Самовиховання як діяльність і його психологічні особливості / В. Синельников // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 3 (48). – С. 34-41.